RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

YENİ ÇAĞ II
Rönesans ve Reform

KARACAN

KARACAN RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLO

Copyright: Daniel Mallo-Editorial Palsa S.A., Mexico
Türkiye'de Yayın Hakkı: KARACAN YAYINLARI/ONK

Karacan Yayınları A.Ş. adına sahibi: **ALİ KARACAN**
Sorumlu Genel Yayın Yönetmeni: **ALİ SAYDAM**
Mali Koordinatör: **ÖZHAN KÜÇÜKTOPUZLU**
Teknik Koordinatör: **OĞUZ DEMİRCİOĞLU**

Yazı İşleri Müdürü: **ERCAN ALTAZLI**
Yazı İşleri Yardımcısı: **DENİZ DAĞDELEN**
Danışma Kurulu: **Prof. Dr. TAHSİN YAZICI, Doç. Dr. Ali İHSAN GENCER, Doç. Dr. MEHMET ÖZSAİT, Doç. Dr. İSMET MİROĞLU, PAUL MANDRİNİ, ALBERTO CABADO, EUGENİO ZOPPI**

Teknik Yönetmen: **ERTAN GÖKEMRE**
Teknik Müdür: **NURETTİN ÖZAKSEL**
Teknik Müdür Yardımcısı: **M. SABİT UÇUK**
İlan ve Halkla İlişkiler Müdürü: **ESER NOYAN**
Satış Müdürü: **ALİ ALPASLAN**

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 20.2.1984 tarih ve 01771 sayılı kararı ve ek 3.4.1984 tarih ve 2152 sayılı kararı ile ilk 5 sayısı özellikle ilkokul 4. ve 5. sınıf öğrencileri ile ortaokul öğrencilerine tavsiye edilmiş olup, bu sayısı da onaya sunulmuştur.

Renk Ayrımı: **ÇALİ GRAFİK**
Baskı: **HÜRRİYET OFSET A.Ş. HALKALI/İSTANBUL**
Kapak Baskısı: **NADİR BASIMEVİ**

Adres: **KARACAN YAYINLARI,** Basın Sarayı, Cağaloğlu/İstanbul
Tel: 527 00 34 - 526 69 00

Fiyatı: 250 TL/Kıbrıs'ta: 330 TL

RÖNESANS VE REFORM

RÖNESANS VE REFORM

ORTAÇAĞ İLE YENİÇAĞI BİRBİRİNDEN AYIRAN SINIR, BELİRLİ BİR TARİH VE OLAYDAN ZIYADE, XV. YÜZYIL İNSANININ İÇİNDE YAŞADIĞI MADDİ VE MANEVİ ÇEVREYİ ETKİLEYEN BİR DİZİ TARİHİ GELİŞMEDEN İBARETTİR.

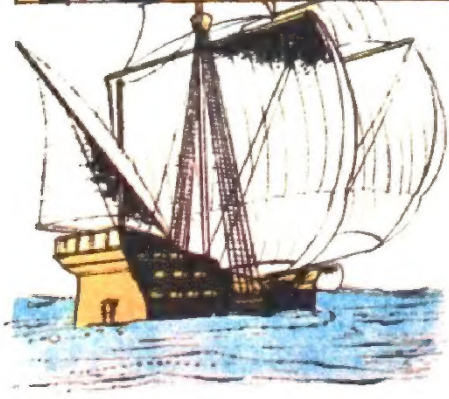

BU TARİHİ GELİŞMELERİN BAŞINDA COĞRAFİ KEŞİFLER VE YENİ YENİ DEVLETLERİN KURULMASI GELİR. BÜYÜK BİR İMPARATORLUK KURMA YOLUNDAKİ TEŞEBBÜSLERİN ZAMANLA BAŞARISIZLIĞA UĞRAMASI SONUCU AVRUPA'DA MİLLİYETÇİ ÖGELERİN AĞIR BASTIĞI BİR TAKIM YENİ DEVLETLER ORTAYA ÇIKMIŞ....

.....YENİ BİR DÜŞÜNCE BİÇİMİ OLAN "HÜMANİZM"LE BİRLİKTE DEREBEYLİK DÖNEMİNİN ŞOVALYELİK VE MİSTİK RUHUNUN YERİNİ, DAHA İNSANCIL VE AKILCI BİR DÜŞÜNCE BİÇİMİ ALMIŞTIR.

GEREK TEKNİK, GEREKSE ESTETİK ALANDAKİ BU YENİLİĞE "RÖNESANS" ADI VERİLİR. NASIL XV. YÜZYILDA GERÇEKLEŞTİRİLEN BÜYÜK COĞRAFİ KEŞİFLERDE BAŞROLÜ İSPANYA VE PORTEKİZ OYNAMIŞSA, RÖNESANS DA KİŞİLİĞİNİ İTALYA'DA, ÖZELLİKLE FLORANSA KENTİNDE BULMUŞTUR.

KUTSAL ROMA-GERMEN İMPARATORLUĞU'NUN XIII. YÜZYILDAN İTİBAREN ZAYIFLAMAYA BAŞLAMASI SONUCU ÇOK SAYIDA ALMAN, HOLLANDA, FLANDRES (FLANDR) VE İTALYA KENTİ, BİRBİRİ ARDINA BAĞIMSIZLIKLARINI KAZANMAYA BASLADILAR. İTALYA ÇOK SAYIDA SİYASİ BİRLİĞE BÖLÜNDÜ. MERKEZDEKİ PAPALIĞA BAĞLI TOPRAKLAR İSE....

...PAPA YEYA COLONNA (KOLONNA) VE ORSİNİ GİBİ FEODAL AİLELER TARAFINDAN YÖNETİLMEKTEYDİ.

KUZEYDE YER ALAN KENTLER İSE, İMPARATORLUĞA BAĞLI GÖRÜNMEKTE İSELER DE, ASLINDA BAĞIMSIZ BİRER CUMHURİYET DURUMUNDAYDILAR. BU BAĞIN TAMAMEN...

...YOK OLMASI SONUCU, ANARŞİNİN İÇİNE DÜŞTÜLER. BU DURUM BURJUVALAR VE SOYLULAR TARAFINDAN TUTULAN PARALI ASKERLERİN ORTAYA ÇIKMASINA YOL AÇTI. ŞEFLERİNE "KONDOTİYERE" ADI VERİLİRDİ. BUNLARDAN FRANCESCO (FRANSESKO) SFORZA, VİSCONTİ (VİSKONTİ) AİLESİNİ İKTİDARDAN İNDİREREK MİLANO'NUN YÖNETİMİNİ ELE GEÇİRMEYİ BAŞARDI.

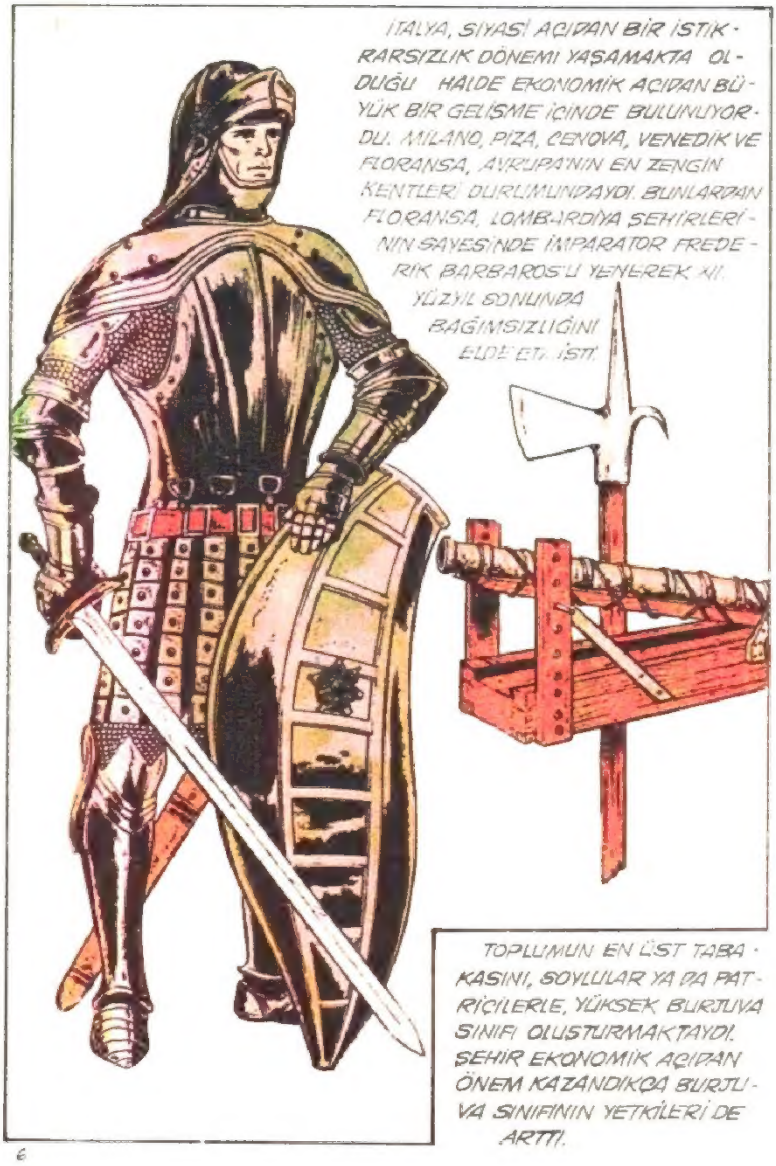
İTALYA, SİYASİ AÇIDAN BİR İSTİKRARSIZLIK DÖNEMİ YAŞAMAKTA OLDUĞU HALDE EKONOMİK AÇIDAN BÜYÜK BİR GELİŞME İÇİNDE BULUNUYORDU. MİLANO, PİZA, CENOVA, VENEDİK VE FLORANSA, AVRUPA'NIN EN ZENGİN KENTLERİ DURUMUNDAYDI. BUNLARDAN FLORANSA, LOMBARDİYA ŞEHİRLERİNİN SAYESİNDE İMPARATOR FREDERİK BARBAROSSU YENEREK XII. YÜZYIL SONUNDA BAĞIMSIZLIĞINI ELDE ETMİŞTİ.
TOPLUMUN EN ÜST TABAKASINI, SOYLULAR YA DA PATRİÇİLERLE, YÜKSEK BURJUVA SINIFI OLUŞTURMAKTAYDI. ŞEHİR EKONOMİK AÇIDAN ÖNEM KAZANDIKÇA BURJUVA SINIFININ YETKİLERİ DE ARTTI.

EKONOMİNİN TEMELİ DOKUMACILIĞA DAYANIRDI. FRANSA VE FLANDRES'DAN SATIN ALINAN KUMAŞLAR, DOĞU'DAN İTHAL EDİLEN ÖZEL BOYALARLA BOYANIR VE YÜKSEK BİR FİYATLA İHRAÇ EDİLİRDİ.

DAHA SONRA İNGİLTERE'DEN YÜN İTHAL EDİLEREK YENİ BİR TEKSTİL ENDÜSTRİSİ KURULDU. BUNA PARALEL OLARAK BANKERLİK FAALİYETLERİ ARTTI VE FLORANSA'DA UYGULANAN PARA İŞLEMLERİ, ZAMANLA BÜTÜN AVRUPA'YA YAYILDI.

YÖNETİMDE SÖZ SAHİBİ OLAN KURULUŞLARIN BAŞINDA NOTERLER, HÂKİMLER, SARRAFLAR VE TÜCCARLAR TARAFINDAN KURULAN DERNEKLER GELİRDİ. BANKAYI, TİCARİ ŞİRKETLERİ VE BOYA ATÖLYELERİNİ BÜNYESİNDE BARINDIRAN EN ÖNEMLİ DERNEK, "CALİMALA" (KALİMALA)'YDI.

KUMAŞÇILAR, DUVARCILAR, KASAPLAR, DEMİRCİLER VE SEYYAR SATICILAR TARAFINDAN KURULMUŞ OLAN DERNEKLER İSE DAHA ALT SIRADA YER ALIR VE YÖNETİMDE SÖZ HAKKI BULUNMAZDI.

BUNLARDA'N SONRA SIRAYI ATÖLYELERDE, TİCARİ KURULUŞLARDA VE DİĞER İŞLERDE ÇALIŞAN ÜCRETLİLER ALIRDI. BUNLARIN DA SİYASİ HAKLARI YOKTU.

ZAMAN ZAMAN FLORANSA VE DİĞER KOMŞU ŞEHİRLERDE SİYASİ NEDENLERDEN OTURU ÜCRETLİLERLE BÜYÜK BURJUVALAR ARASINDA KANLI ÇARPIŞMALAR MEYDANA GELİRDİ.

KLASİK YUNAN-LATİN KÜLTÜRÜNÜN YENİDEN KEŞFEDİLMESİNE DAYANAN HUMANİZMİN GELİŞTİĞİ BU DÖNEMDE TOSCANA (TOSKANA) KENTİNİ ORTAYA ÇIKAN İTALYAN ŞAİRİ DANTE ALIGHIERI (1265-1321), LATİN ŞAİRİ VERGİLİUS (M.Ö. 70-M.Ö. 19)'TAN ESİNLENEREK "İLAHİ KOMEDİ" ADLI ESERİNİ KALEME ALDI

İTALYAN EDEBİYATININ RÖNESANS DEVRİNDEKİ ÖNDERİ OLARAK TANINAN PETRARCA (PETRARKA, 1304-1374)'NIN BALAD, SANSON VE SONELER, AŞK TEMASINI İŞLEYEN DUYGULU ŞİİRLERDİR VE YİNE TOSCANA'DA KALEME ALINMIŞTIR

İTALYA'NIN ANARŞİ UÇURUMUNA YUVARLANDIĞI BİR DÖNEMDE YAŞAMIŞ OLAN PETRARCA ESERLERİNDE HALKINI BİRLİĞE DAVET EDER, KLASİK ESERLER KONUSUNDAKİ ENGİN BİLGİSİNDEN DOLAYI KENDİSİNE "BİLGİN" (MUTEBAHİR) ADI VERİLMİŞTİR

PETRARCA'NIN BOCCACCIO
(BOKACIO (1313-1375) UZERINDEKI
ETKİS ONUN GREK-LATIN EDEBIYA-
TINA KARŞI İLGİ DUYMASINI SAĞ
LAMIŞTIR TOSCANA DİLİNDE
YAZDIĞI ESERLERİN YANISIRA
LATİNCE DE ESER YAZMIŞ
OLAN BOCCACCIO'NUN DANTE
VE PETRARCA HAKKINDA KA-
LEME ALDIĞI İKİ KISA BIYOG-
RAFI BULUNMAKTADIR

EN TANINMIŞ ESERİ İSE YEDİ
SOYLU KADINLA UÇ SOVALYENİN XIV YUZ-
YILDA VEBADAN KAÇIŞLARINI ANLATTIĞI "DE-
KAMERON"DUR FLORANSA YAKINLARINDA
BİR ORMAN EVİNE SIĞINAN BU ON KISINIK
HER BİR BİRER HİKÂYE ANLATIR BİRLİK
TE KALDIKLARI 10 GÜN İÇİNDE YÜZ HİKÂYE
ANLATILIR VE 11 GÜN FLORANSA'YA
GERİ DÖNERLER

GENİŞ BİR HAYAL GÜCÜNE DAYANARAK CESURCA YAZILMIŞ BU DUYGULU VE AÇIKLI HİKAYELER, O DÖNEMİN GELENEK VE GÖRENEKLERİNİN BİR ÖZETİDİR. FLORANSA ŞİİRİNİN KURUCUSU OLARAK KABUL EDİLEN DANTE G(B) BOCCACIO DA BU ESERİYLE İTALYAN NESRİNİN KURUCUSU UNVANINI KAZANMIŞTIR

AYNI DÖNEMDE MUZİK ALANINDA DA "ART-NOUVEAU" (AR-NUVO=YENİ SANAT) ADLI YENİ BİR TARZ GELİŞTİRİLMİŞTİR. BU TARZIN EN ÜNLÜ TEMSİLCİSİ, DOĞUŞTAN KÖR OLAN, GİTARCI, UDİ, ORGCU, KLAVSENCİ VE BESTECİ FRANCESCO LANDINO'DUR (1325-1397).

PLASTİK SANATLAR ALANINDAKİ GELİŞMELERİN ONCULUĞUNÜ CİMABUE (OLM. 1302) İLE ÖĞRENCİSİ GİOTTO (CIOTTO/1266-1337) YAPMIŞLARDIR.

[illegible] ZAMANIN [illegible] OLAN RESSAM [illegible] FLORAN SAL [illegible] DANTE [illegible] FARKLI BİR [illegible] DELİ BİR USLUP GELİŞTİRERİK GERÇEKLEŞTİRİ[illegible] SAYISLARIN YÜZ FADELERİ, DUYGULARIN ORTAÇAĞIN MİSTİK HAVASINI KAYBET MEDEN YANSITMAKTADIR.

XIV. YÜZYILDA YAŞANAN ÖNEMLİ EKONOMİK KRİZLERİ VE NÜFUSUNUN YARISINI YOK EDEN VEBA SALGININI ATLATAN FLORANSA, DAHA SONRA ESKİ GÜCÜNÜ YENİDEN KAZANDI. 1406 YILINDA PİZA KENTİNİ ELE GEÇİREREK DENİZCİLİK VE SÖMÜRGECİLİK ALANINDA BÜYÜK BİR İLERLEME KAYDETTİ.

ŞEHİR, GÜÇLÜ TİCARİ, SINAİ VE MALİ ŞİRKETLERİN MERKEZİ OLMASININ YANI SIRA ÖNEMLİ BİR KÜLTÜR POTANSİYELİNE SAHİP OLUP ÇOK SAYIDA DÜŞÜNÜR VE SANATÇIYI BARINDIRIYORDU.

BUNLARDAN BIRI OLAN BIZANSLI ALIM CHRYSOLARAS (KRISOLARAS), BIRÇOKLARI GIBI TÜRKLERIN TEHDIDI ALTINDAKI ISTANBUL'DAN AYRILARAK ADRIYATIK UZERINDEN ITALYA'YA GEÇMIŞ VE FLORANSA'DA YUNAN KLASIK ESERLERININ OĞRETILDIĞI BIR OKUL AÇMIŞTI.

Bunlardan

ŞEHIR GELIŞMESININ YANI [illegible] KATEDRAL VAFTIZHANESININ KAPILARININ ALÇAK KABARTMALARINDA OLDUĞU GIBI ÇOK SAYIDA DEKORATIF ESERLE SÜSL[illegible] KATEDRALI GÜZELLEŞTIRMEK AMACIYLA "CALIMALA" DERNEĞI TARAFINDAN DÜZENLENEN YARIŞMAYA FILIPPO BRUNELLESCHI, LORENZO GHIBERTI, IACOPO DELLA QUERCIA GIBI ÇOK SAYIDA SANATÇI IŞTIRAK ETMIŞTI

BU DONEMDE MIMAR BRU-NELLESCHI (1377-1446) TARAFINDAN SAN LORENZO KILISESI İNŞA EDILDI VE KATEDRALIN YENI BIR PLANI HAZIRLANDI
SANATÇI HER İKI ÇALIŞMADA DA GOTIK SANATI REDDEDIYOR VE İLKÇAĞ MIMARISINDEN ORNEKLER SUNUYORDU. BU YENI FLORANSA MIMARISININ BASLICA OĞELERI - BOLCA KULLANILAN KEMERLER, KUBBELER, SIMETRIK CEPHELER, İYON, DOR VE KORINT TARZI MIMARI ORNEKLERDI.

TUCCAR BIR AİLEDEN GELEN ALBERTİ (1404-1472) BU DÖNEMDE ENGİN BİLGİSİ SAYESİNDE RONESANS'IN İLK ULUSLARARASI UNE KAVUŞMUŞ SAHSİYETİ HALINE GELDİ ALBERTİ AYNI ZAMANDA HEM YAZAR, HEM RESSAM, HEM HEYKELTIRAŞ, HEM DE FİLOZOFTU.

BU DENLİ ÇOK YÖNLÜLÜK BÜTÜN FLORANSALI AYDINLAR İÇİN GEÇERLİYDİ. ATAK VE CESUR BİR YAPIYA SAHİP OLAN BU KİŞİLER YENİ YENİ YERLER DOLAŞARAK FARKLI DİL, DİN VE GELENEK-GÖRENEKLERİ TANIMA FIRSATINI ELDE ETTİLER.

BU DAVRANIŞLARI AYNI ZAMANDA BİLGİLİ, DİPLOMATİK VE ARAŞTIRMACI BİR KİŞİLİĞE SAHİP OLMALARINI GEREKTİRMEKTEYDİ. BUNLARDAN BİRİ OLAN COSIMO DE MEDICI (KOZIMO DO MEDICI), BÜTÜN BU ÖZELLİKLERE SAHİP BİRİYDİ.

COSIMO SİYASİ VE EKONOMİK GÜÇLERİ BİR ARAYA GETİRMEK AMACIYLA OLİGARŞİYE KARŞI ÇIKANLARLA BİRLEŞTİ. BİR YILLIK BİR SÜRGÜNDEN SONRA 1434'TE FLORANSA'YA GERİ DONDUĞÜNDE COŞKUYLA KARŞILANDI VE ŞEHRİN TEK HÂKİMİ DURUMUNA GELDİ.

PAPA ÖNCELERİ FERRARE'DE TOPLANAN KONSİLİN 1439-1440 YILLARINDAN İTİBAREN FLORANSA'YA TAŞINMASI YOLUNDAKİ ÇABALARI, KENDİSİNE SİYASİ VE DİPLOMATİK ALANDA BÜYÜK BİR İTİBAR KAZANDIRDI. BU DURUMDA DOĞU ROMA İMPARATORU VE İSTANBUL (KONSTANTİNOPOLİS) PATRİĞİNİN PAPA VE PİSKOPOSLARLA BİR ARAYA GELMESİYLE, DOĞU VE BATI KİLİSELERİ DE BİRLEŞMİŞ OLUYORDU.

SIYASI VE ASKERI GÜCÜNDEN YARARLANAN COSIMO DE MEDICI MILANO'YU YÖNETMEKTE OLAN VIS-CONTI ILE SICILYA KRALININ MÜT-TEFIKI OLAN SIYASI RAKIPLERI-NI YENMEYI BAŞARDI.

DONANMAYI GÜÇLENDIREREK DENIZLERIN GELENEKSEL HÂKIMI OLAN VENEDIK ILE ARALARINDAKI GELENEKSEL ITTIFAKI BOZDU. MÜTT[illegible] MILANO'YU DESTEKLEMEK AMACIYLA VIS-CONTI'LERE KARŞI OLAN KONDOTIYERE SFORZA'YI DESTEKLEDI.

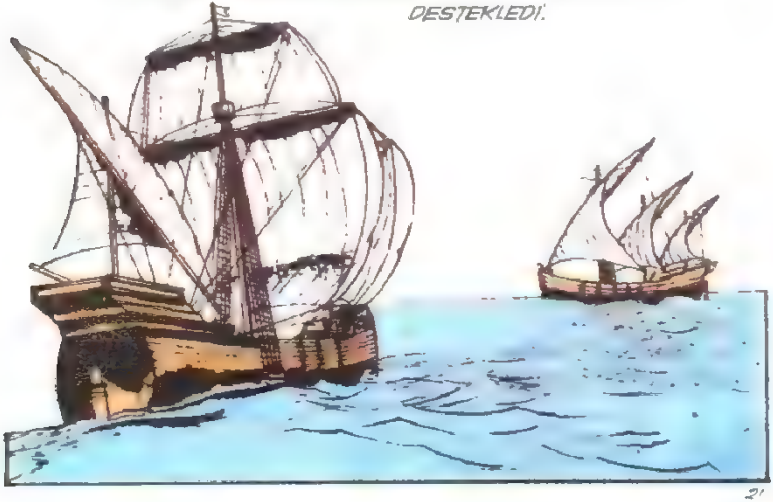

BATI'NIN İLK MODERN KÜTÜPHANELERİ OLAN MARZIANA VE DAHA SONRA LAURENZIANA ADIYLA ANILACAK OLAN COSIMO KÜTÜPHANELERİ BU DÖNEMDE KURULDU. BU KÜTÜPHANELERDE ÇAĞDAŞ ESERLERİN YANI SIRA KLASİK ÇAĞ ROMA VE YUNAN ESERLERİ DE YER ALIYORDU.

İNSAN VÜCUDUNUN ANATOMİK AÇIDAN İNCELENMESİ VE PERSPEKTİFİN KULLANILMAYA BAŞLANMASI SAYESİNDE PLASTİK SANATLARDA BÜYÜK İLERLEMELER KAYDEDİLDİ.

CEBRAİL'İN Hz. MERYEM'E Hz. İSA'NIN DOĞUMUNU HABER VERMESİ (FRA ANGELICO), MADRID

1) Hz. İSA'NIN DIRILİŞİ (PIERO DELLA FRANCESCA)

2) [illegible] ÇOCUK İSA VE AZİZE ANNE (AN).

BU DONEMİN EN ÜNLÜ SANATÇILARI. DONATELLA, VERROCHIO, MASACCIO, FRA ANGELICO VE PIERO DELLA FRANCESCA'DIR.

COSIMO DE MEDICI'NİN 1464'TE ÖLÜMÜNDEN SONRA YERİNE OĞLU PIERO, ONDAN SONRA DA TORUNLARI LORENZO (DAHA SONRA MUHTEŞEM ADIYLA ANILACAKTIR) VE GIULIANO (CULIANO) GEÇTİ.

MUHTEŞEM LORENZO'NUN OĞLU GIOVANNI (CIOVANNI) SALVIATI, 1513-1521 YILLARI ARASINDA X. LEO ADIYLA PAPALIK GÖREVİNİ SÜRDÜRDÜ. AYNI SOYDAN GELEN CATHERINE (KATRIN) VE MARIE (MARI) DE MEDICI, FRANSA KRALIÇELİĞİNE YÜKSELDİLER.

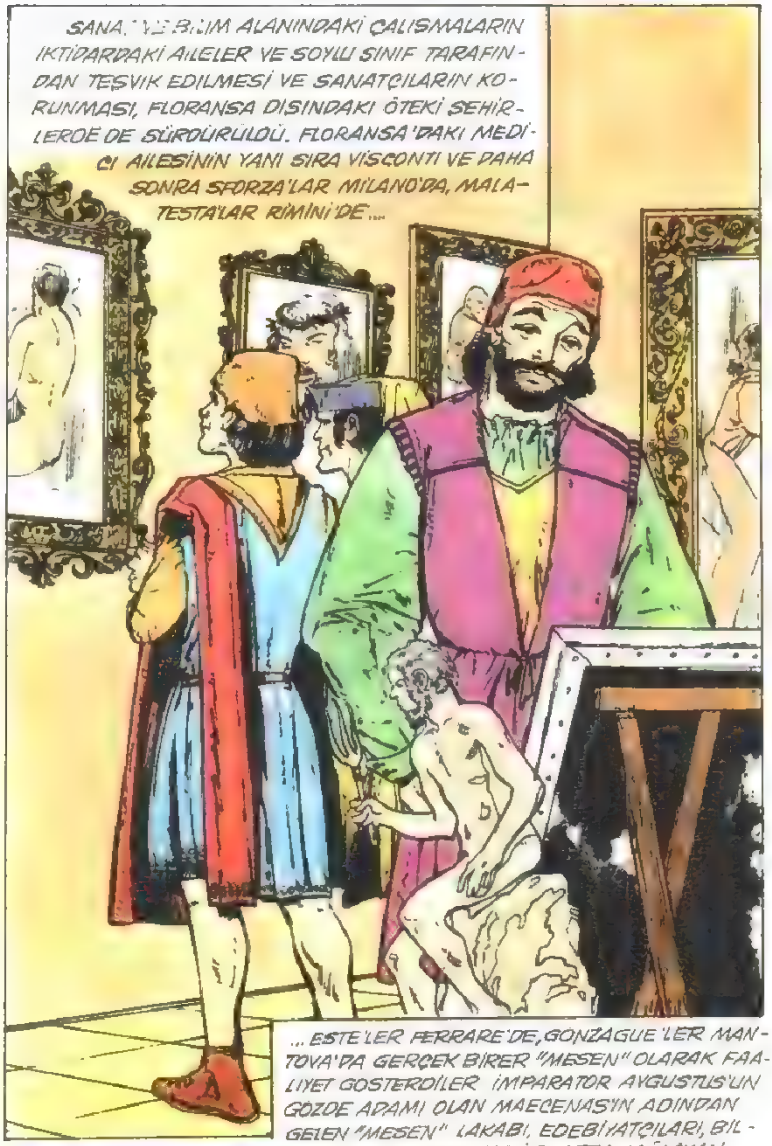
SANAT VE BİLİM ALANINDAKİ ÇALIŞMALARIN İKTİDARDAKİ AİLELER VE SOYLU SINIF TARAFINDAN TEŞVİK EDİLMESİ VE SANATÇILARIN KORUNMASI, FLORANSA DIŞINDAKİ ÖTEKİ ŞEHİRLERDE DE SÜRDÜRÜLDÜ. FLORANSA'DAKİ MEDİÇİ AİLESİNİN YANI SIRA VISCONTI VE DAHA SONRA SFORZA'LAR MİLANO'DA, MALATESTA'LAR RİMİNİ'DE...
... ESTE'LER FERRARE'DE, GONZAGUE'LER MANTOVA'DA GERÇEK BİRER "MESEN" OLARAK FAALİYET GÖSTERDİLER İMPARATOR AYGUSTUS'UN GÖZDE ADAMI OLAN MAECENAS'IN ADINDAN GELEN "MESEN" LAKABI, EDEBİYATÇILARI, BİLGİNLERİ VE SANATÇILARI KORUYAN, ONLARA MALİ DESTEK SAĞLAYAN KİMSELERE VERİLİRDİ.

BU AKIMIN GERÇEK ÖNCÜLERİ OLAN JAN VAN EYCK (1390-1441) İLE ÇAĞDAŞI ROGIER VAN DER WEYDEN'DEN BİR KUŞAK SONRA GELEN HANS MEMLING DE XV. YÜZYILDA YAŞAMIŞ OLAN FLORANSALI MESLEKTAŞLARININ SANAT ANLAYIŞINI KORUDU

ALBRECHT DÜRER'İN KENDİ PORTRESİ [illegible] MÜZESİ

[illegible] USTALARINDAN RESSAM [illegible]
[illegible] SEÇERKEN [illegible]

[illegible] SANRA HEMSERISLERİ HANS HOLBEIN 1497 [illegible] ÜZERİNDE UN KAZANI

[illegible] ASİL SAYGIDEĞERİ [illegible] 1450'DE DOĞRU 1516'VE [illegible] SABA 1525-1569) [illegible] VÜCÜDÜ BÜYÜLÜ [illegible] NA RAGMEN GENEL [illegible] TAM TEDİLİŞ BU DÖNEMDE [illegible] ÇİZİ [illegible] LA FORM SİL ER EDİMİYER

HUMANIST DÜŞÜNCENİN HOLLANDA'DAKİ TEMSİLCİLERİNDEN ROTTERDAMLI DESIDERIUS ERASMUS (1469-1536), AVRUPA'DA SÜRDÜRDÜĞÜ ARALIKSIZ GEZİLERLE LATİN VE YUNAN KLASİKLERİ ÜZERİNDEKİ BİLGİSİNİ DERİNLEŞTİRMEYE ÇALIŞMIŞ; DAHA SONRA V. KARL'IN DANIŞMANLIĞINA GETİRİLEREK ÇAĞININ AYDINLARI ARASINDA BÜYÜK SAYGINLIK KAZANMIŞTIR
"DELİLİĞE MEDİYE" ADLI ESERİ, BOŞ GURURU, BAĞNAZLIK VE BUDALALIĞI HEDEF ALARAK SAĞDUYUYU VE DÜŞÜNCE ÖZGÜRLÜĞÜNÜ SAVUNUR.

ALMANYA'DA ISE AYN-
ZAMANDA ILAHIYATCI OLA
RAHIP MARTIN LUTHER
(LUTER, 1483-1546) HIRIS-
TIYANLIĞI YE
IŞIĞINDA NCELEYEREK...

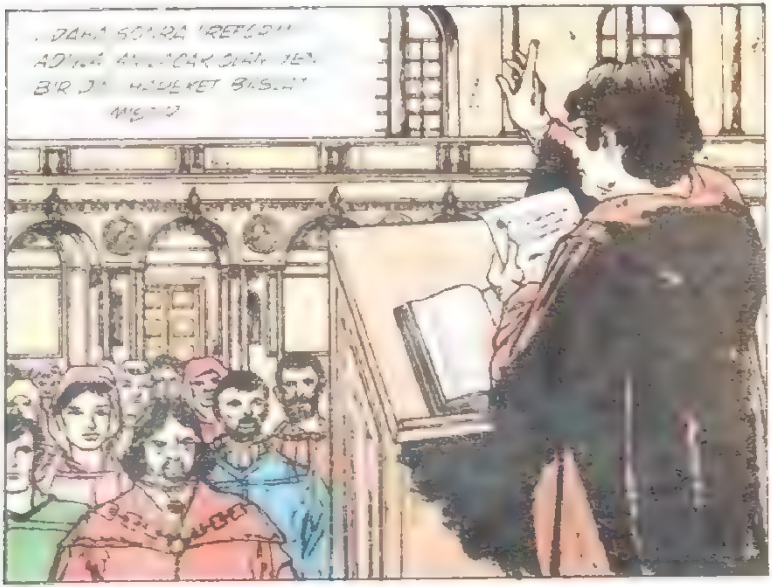

İSPANYOL RÖNESANS'ININ ÜNLÜ İSİMLERİNDEN BİRİ, KARDİNAL FRANCİSCO JİMENEZ DE CİSNEROS (FRANSİSKO JİMENEZ DÖ SİSNEROS, 1436-1517)TUR. KATOLİK KRALLARIN DANIŞMANI OLAN KARDİNAL, AYNI ZAMANDA....

ALCALA DE HENARES [illegible] DE [illegible] CERVANTES SAAVEDRA [illegible] SANATÇI [illegible]

HÜMANİZM VE RÖNESANS'IN FRANSA DA ORTAYA ÇIKMASI I. FRANÇOIS (FRANSUVA, 1515-1547) DÖNEMİNE RASTLAR. BU DÖNEM DE FRANSA'NIN EN ESKİ ÜNİVERSİTESİ SORBONNE (SORBON)'A EK OLARAK KRAL TARAFINDAN YUNANCA VE MATEMATİĞİN OĞRETİLDİĞİ "COLLEGE DE FRANCE" (KOLEJ DE FRANS) AÇILMIŞTIR DEVRİN ÜNLÜ HÜMANİST FİLOZOFLARI ARASINDA ŞU İSİMLERE RASTLANIR:

MONTAIGNE'İN "DENEMELER"İ, KLASİK KÜLTÜRLE ÇAĞDAŞ DÜŞÜNCENİN DERİNLEMESİNE TAHLİLİDİR.

EDEBİYAT ALANINDA FRANÇOİS RABELAİS (FRANSUVA RABÖLE, 1494'E DOĞRU - 1553), "GARGANTUA VE PANTAGRUEL" ADLI ESERİNDE MİZAH YOLUYLA GELENEKSEL UYUŞMAZLIKLARIN ELEŞTİRİSİNİ YAPAR

PIERRE DE RONSARD (PIYER DO RONSAR, 1524-1585)'IN "PLEIADE" (PLEIAD) ADI ALTINDA TOPLANAN ŞİİRLERİ İSE, YENİ BİR EDEBİYAT EKOLÜNÜN TEMELİNİ OLUŞTURMAKTADIR.

FRANSA'DA ÇOK SAYIDA SARAYDA RONESANS TARZI MİMARİ UYGULANMIŞTIR. LOUVRE (LUVR), TUILLERIES (TUIYOR), FONTAINEBLEAU (FONTEINBLO). RÖNESANS'IN İNGİLTERE'YE SIÇRAMASI KRALİÇE ELİZABETH DÖNEMİNE RASTLAR.

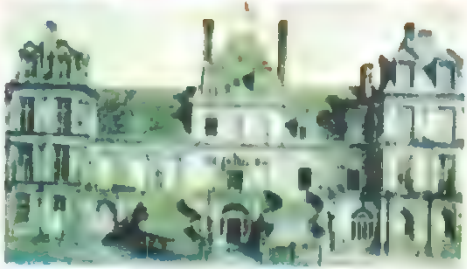

FONTAINEBLEAU

İTALYA'NIN FRANSIZLAR VE İSPANYOLLAR TARAFINDAN İŞGAL EDİLDİĞİ DÖNEMDE SALDIRILARDAN BİR DERECEDE UZAK KALMAYI BAŞARAN ROMA VE VENEDİK'E SIĞINMIŞ OLAN SANATÇILAR ARASINDA EN ÜNLÜLERİ, LEONARDO DA VINCI (1452-1519), MİCHELANGELO (MİKELANCELO) BUNARROTİ (1475-1564) VE RAFFAELLO SANZIO (1483-1520)'DUR.

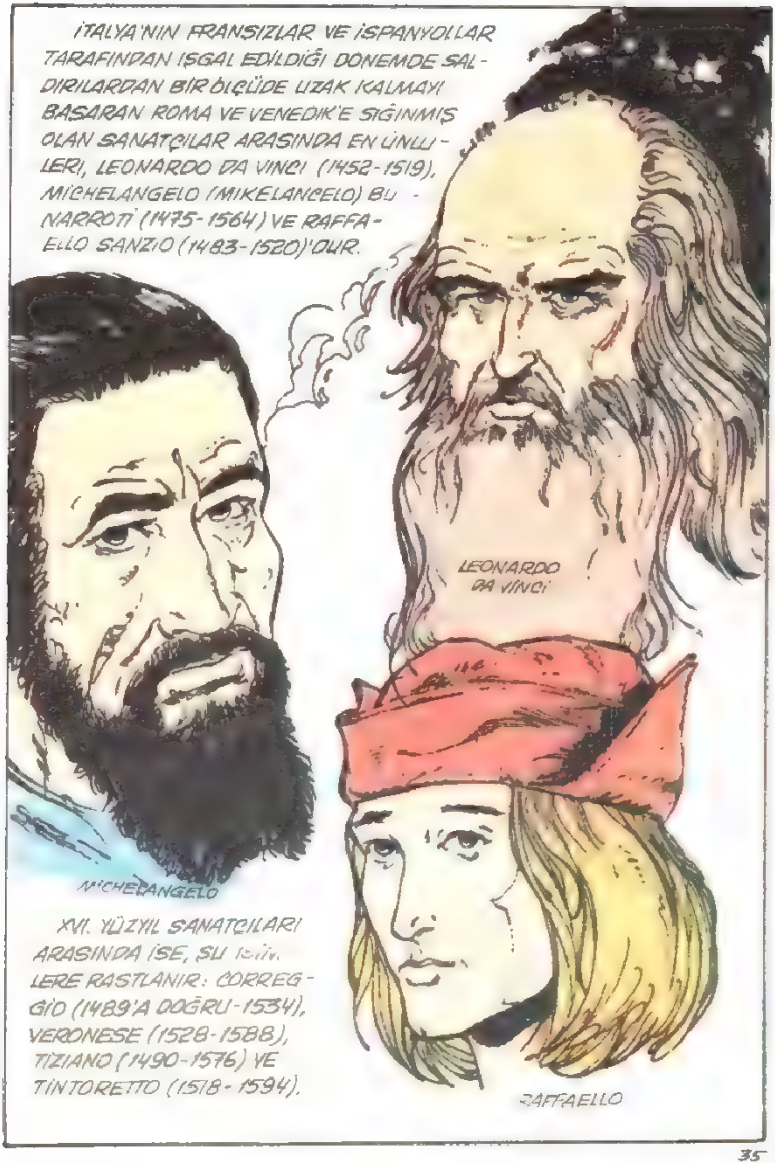

XVI. YÜZYIL SANATÇILARI ARASINDA İSE, ŞU İSİMLERE RASTLANIR: CORREGGİO (1489'A DOĞRU-1534), VERONESE (1528-1588), TİZİANO (1490-1576) VE TİNTORETTO (1518-1594).

BU YÜZYILDA YAŞAMIŞ OLAN İTALYAN SİYASET ADAMI, TARİHÇİSİ VE YAZARI NİCCOLO (NİKOLO) MACHIAVELLİ (MAKYAVELLİ/1469-1527). "PRENS" ADLI ESERİNDE "MAKYAVELİZM" ADI İLE BİLİNEN YENİ BİR DOKTRİN ORTAYA ATMIŞTIR. BU DOKTRİN [illegible]

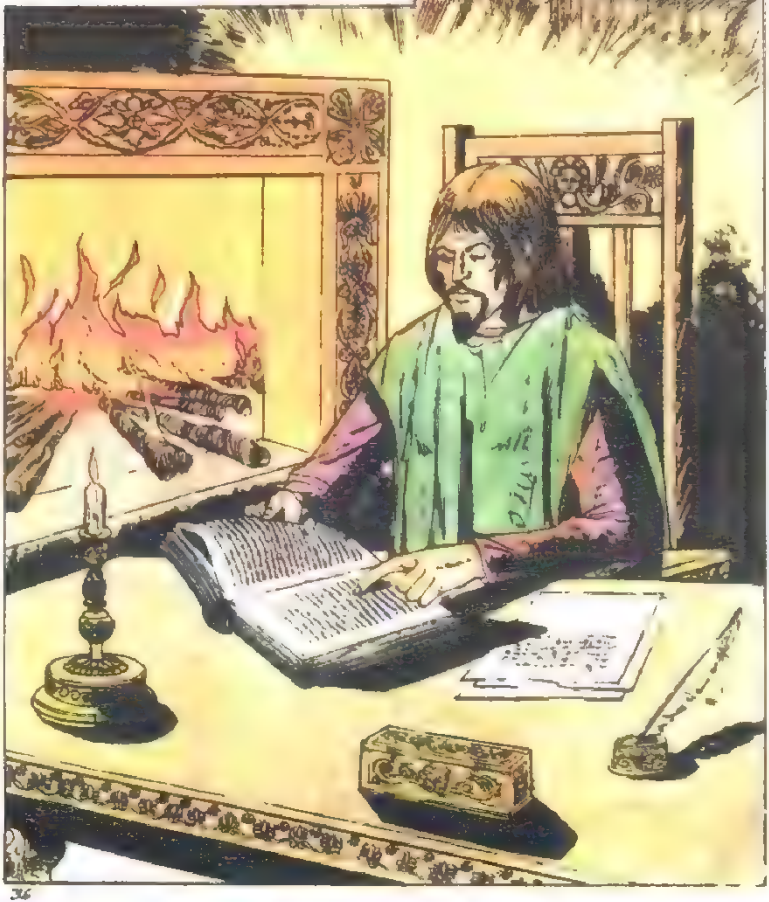

BILIM ALANINDA EN TANINMIŞ İSİM, ON YIL İTALYA DA BULUNMUŞ OLAN POLONYA ASLI RAHIP COPERNICUS (KOPERNİK, 1473-1543) - TÜR KİLİSEYLE İLGİLİ ÇALIŞMALARININ YANI SIRA TIP, MATEMATİK VE ASTRONOMİYE İLGİ DUYMUŞ, PTOLEMAIOS (BATLAMYUS)'UN DÜNYA SİSTEMİN İNCELEMİŞ EVRENİN MERKEZİNİN DÜNYA OLDUĞU GÖRÜŞÜNÜN

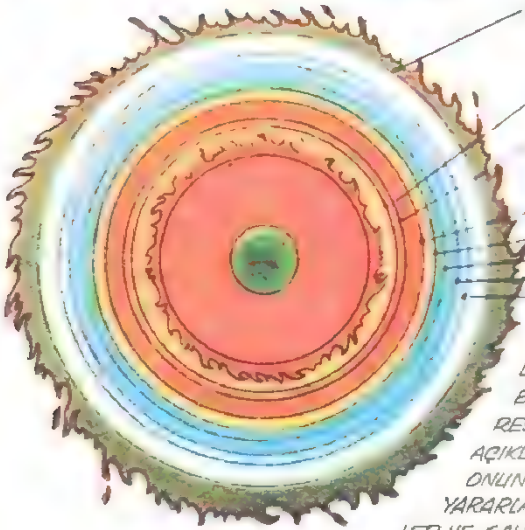

AKSİNE, DÜNYANIN DIĞER GEZEGENLERLE BİRLİKTE GÜNEŞİN ÇEVRESİNDE DÖNDÜĞÜNÜ AÇIKLAMIŞTIR. DAHA SONRA ONUN İBU GÖRÜŞLERİNDEN YARARLANAN JOHANNES KEPLER VE GALILEO GALILEI MODERN BİLİMİN TEMELİNİ ATMIŞLARDIR

HIRİSTİYAN KİLİSESİNİN 1054 YILINDA DOĞU VE BATI OLARAK İKİYE AYRILMASINDAN SONRA ORTA VE BATI AVRUPA'DA YAŞAYAN HIRİSTİYANLAR (KATOLİKLER) EN BÜYÜK DİNİ YETKİLİ OLARAK ROMA'DA OTURAN PAPA'YI KABUL ETTİLER

RUSYA, YUNANİSTAN, BALKAN YARIMADASI VE BİZANS İMPARATORLUĞU İLE ONA BAĞLI ÜLKELERDE YAŞAYAN ORTODOKSLARIN DİNİ LİDERİ İSE, İSTANBUL PATRİĞİYDİ.

XIV. YÜZYILDA İYİCE ZAYIFLAMIŞ OLAN ROMA-GERMEN İMPARATORLUĞU ALEYHİNE BÜYÜK BİR GÜÇ VE NUFUZ KAZANMIŞ OLAN PAPALIKLA, KASTİLYA VE ARAGON KRALLIĞI ARASINDA BİR YAKINLAŞMA DOĞDU.

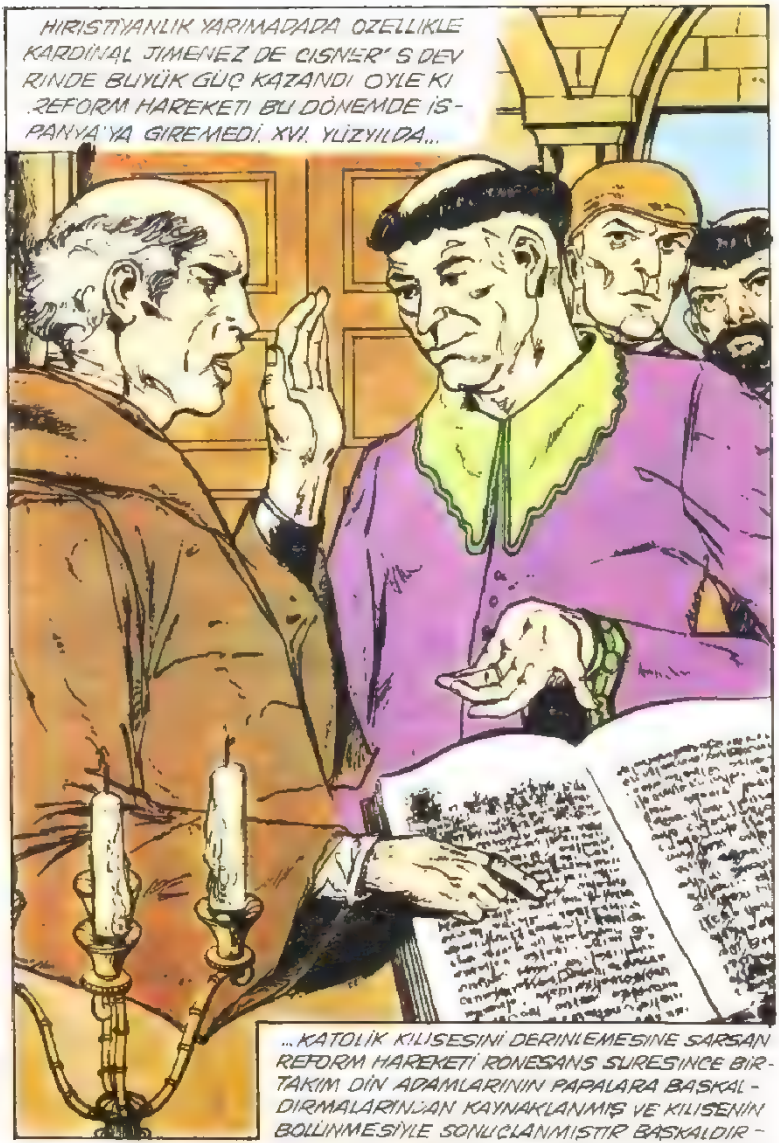
HIRISTIYANLIK YARIMADADA OZELLIKLE KARDINAL JIMENEZ DE CISNER'S DEVRINDE BUYUK GÜÇ KAZANDI OYLE KI REFORM HAREKETI BU DONEMDE ISPANYA'YA GIREMEDI. XVI. YUZYILDA...
...KATOLIK KILISESINI DERINLEMESINE SARSAN REFORM HAREKETI RONESANS SURESINCE BIR TAKIM DIN ADAMLARININ PAPALARA BASKALDIRMALARINDAN KAYNAKLANMIS VE KILISENIN BOLUNMESIYLE SONUCLANMISTIR BASKALDIRMAYA NEDEN OLARAK HUMANIZM HAREKETI GOSTERILEBILIR

ZATEN UZUN ZAMANDAN BERI DIN ADAMLARI NIN BIR BÖLÜMÜ KILISE TEŞKILATI BÜNYESINDE BAZI DEĞIŞIKLIKLERE GIDILMESINI YE KONSIL-LERE GEREKLI YETKININ VERILMESINI SAVUNMAKTAYDILAR

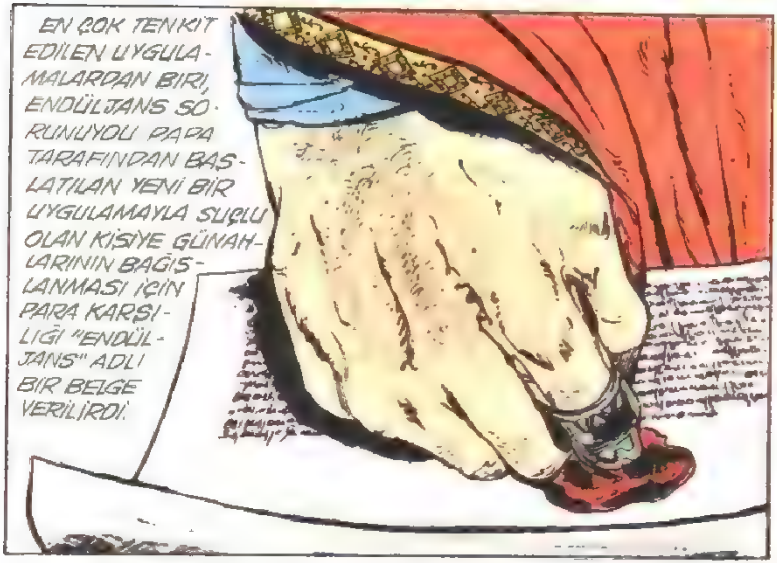
EN ÇOK TENKIT EDILEN UYGULA-MALARDAN BIRI, ENDÜLJANS SO-RUNUYDU. PAPA TARAFINDAN BAŞ-LATILAN YENI BIR UYGULAMAYLA SUÇLU OLAN KIŞIYE GÜNAH-LARININ BAĞIŞ-LANMASI IÇIN PARA KARŞI-LIĞI "ENDÜL-JANS" ADLI BIR BELGE VERILIRDI.

ALMAN İLAHİYAT DOKTORU, RAHIP MARTIN LUTHER, DOMINIKEN RAHIBI JOHANNES TETZEL'IN MAINZ BAŞPİSKOPOSU TARAFINDAN PARA KARŞILIĞI ENDÜLJANS DAĞITMAKLA GÖREVLENDIRILMESI ÜZERINE....

...WITTENBERG SATOSU KILISESININ KAPISINA REFORM'U BAŞLATAN 95 MADDELIK BILDIRIYI ASTI VE HALKI BU KONUYU PROTESTO ETMEYE ÇAĞIRDI (31 EKIM 1517).

ASLINDA İHTİLAF ONUNLA BAŞLAMIYORDU. DAHA 1380 YILINDA INGILIZ DIN BILGINI JOHN WYCLIF (CON VAYKLIF) PAPALIĞA KARŞI AYAKLANMIŞ VE İSA KATOLİK DOGMALARINI ELEŞTIRMEYE KADAR VARDIRMIŞTI. KENDISINI DESTEKLEYENLER ARASINDA İLAHIYATÇI JAN HUS DA BULUNUYORDU.

PAPA X. LEO 1520 YILI ORTALARINDA LUTHER'IN ÇOK SAYIDA TEZINI RESMI DOKTRINE KARSI ÇIKMAKLA SUÇLADI VE DUZELTILMESI GEREĞINI BILDIRDI. MARTIN LUTHER PAPALIĞIN BUNA DAIR KENDISINE GONDERDIĞI MESAJI HERKESIN GÖZÜ ONÜNDE...

...WITTENBERG ALANINDA YAKTI VE PAPA TARAFINDAN AFOROZ EDILDI. ANCAK LUTHER MÜCADELESINI YILMADAN SURDURUYORDU. BU KEZ ALMAN SOYLULARIYLA ILIŞKI KURDU VE VAAZLAR VERMEYE BASLADI.

BU DURUMDA REFORM HAREKETI DINI OLMAKTAN ÇIKMIŞ SIYASI BIR HAVAYA BURUNMUŞTU. BUNUN ÜZERINE IMPARATOR SARLKEN 1521 YILINDA SORUNUN ÇÖZÜMÜ IÇIN IMPARATORLUK DIYETINI TOPLANTIYA ÇAĞIRDI.

MARTIN LUTHER'IN PARLAK BIR KONUŞMAYLA SAVUNDUĞU GÖRÜŞLERI NORMS DIYETINDE REDDEDILDI VE SÖZLERINI GERI ALMADIĞI TAKDIRDE YAKILARAK ÖLÜME MAHKÛM EDILECEĞI KENDISINE BILDIRILDI.

[illegible]
BU [illegible] TAVIR UZERINE KO
RUYUCUSU SAKSONYALI FRI
EDRICH TARAFINDAN KACI-
RILDI [illegible] WARTBURG ŞATO
SUNDA GIZLENDI

ŞATODA KALDIĞI SÜRE
İÇİNDE İNCİL'İ ALMANCA'YA
ÇEVİRDİ. DAHA SONRA BU ÇE-
VİRİ BASILARAK ÇOĞALTILMIŞ
VE ELDEN ELE DOLAŞARAK
GENİŞ HALK YIĞINLARINA ULAŞ
MASI SAĞLANMIŞTIR

BU SIRADA LUTHER'IN ÖZGÜRLÜK KONUSUNDAKI GÖRÜŞLERINDEN CESARET ALAN ALMAN KÖYLÜLERI, ZENGIN SOYLULARLA ÇIKAR ÇATIŞMASI HALINDE BULUNAN SOVALYELERIN DESTEĞINDE AYAKLANMIŞ BULUNUYORLARDI

LUTHER BUNUN ÜZERINE TEZLERININ SOSYAL YAPIYLA HIÇBIR ILGISININ BULUNMADIĞINI AÇIKLAMAK ZORUNDA KALDI VE İSYAN, PROTESTAN PRENSLERIN ORDULARI TARAFINDAN BASTIRILDI.

LUTHER YANLILARININ KUZEY ALMANYA'DA HIZLA ÇOĞALMASI ÜZERINE İMPARATORLUK DIYETI, ŞARLKEN TARAFINDAN, YENI BIR TOPLANTIYA ÇAĞRILDI. BU TOPLANTIDA BIR KONUŞMA YAPAN PHILIPP MELANCHTHON (FILIP MELANKTON, LUTHER'IN ÖĞRENCISI)...

...HOCASININ GÖRÜŞLERINI KAPSAYAN "AUGSBOURG MEZHEBI" ADLI BELGEYI SUNDU.

BELGENIN YENIDEN REDDEDILMESI ÜZERINE IMPARATORLUK, KATOLIKLER VE PROTESTANLAR OLARAK IKIYE BÖLÜNDÜ VE SAVAŞ HAZIRLIKLARINA BAŞLANDI.

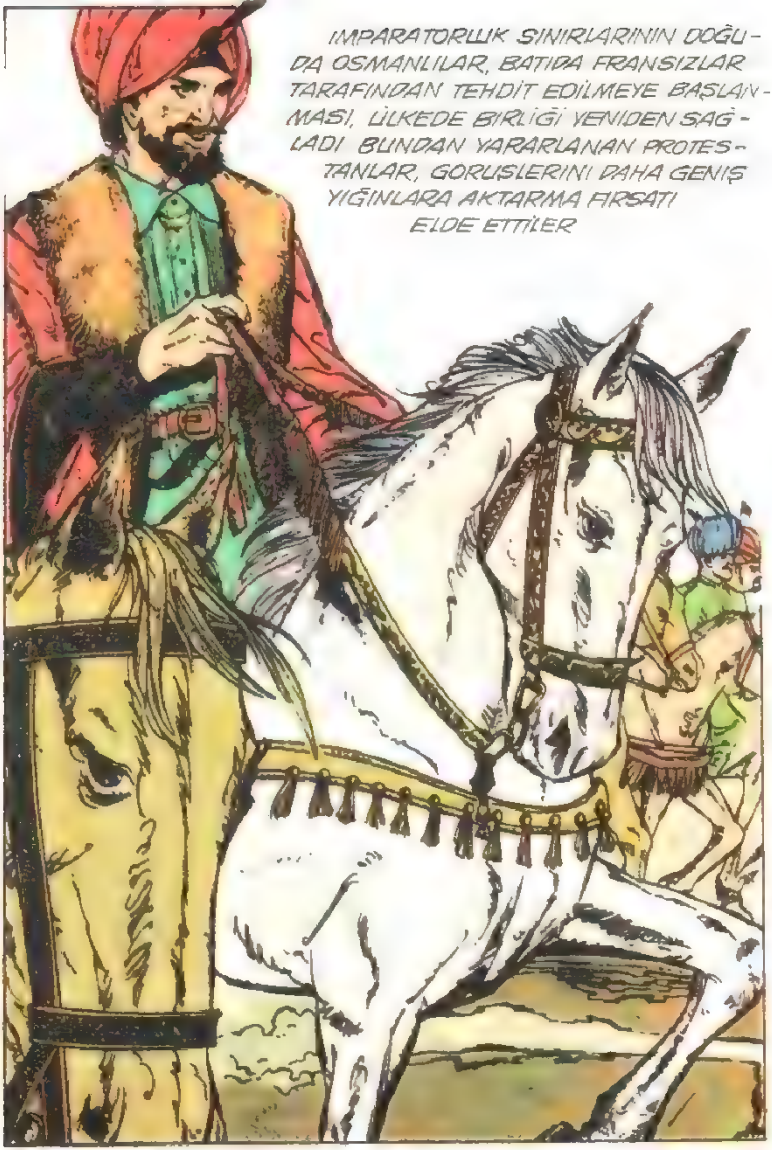

IMPARATORLUK SINIRLARININ DOĞUDA OSMANLILAR, BATIDA FRANSIZLAR TARAFINDAN TEHDİT EDİLMEYE BAŞLANMASI, ÜLKEDE BİRLİĞİ YENİDEN SAĞLADI. BUNDAN YARARLANAN PROTESTANLAR, GÖRÜŞLERİNİ DAHA GENİŞ YIĞINLARA AKTARMA FIRSATI ELDE ETTİLER

AYNI DÖNEMDE FRANSIZ DİNBİLGİNİ, RAHİP VE HUKUKÇU CALVIN (KALVEN/1509-1564) REFORMCULARIN SAFINDA YER ALARAK "HIRISTIYAN DİNİ ÖĞRETİMİ ADLI KİTABINI PROTESTANLIĞA DAVETİN BİR İŞARETİ OLARAK...

FRANÇOIS YA SUNDU YAZAR BU ESERİNDE KATOLİK ÂYİN VE DUA USULLERİNİ ELESTİRMEKTE ÂYİNLERİ DAHA SADE YAPILMA SINI ÖNERMEKTEDİR GÜNAHÇI KARMA VE TOMBE İŞLEMLERİNİ KARARSIZLIĞI KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER DERS VERMEK ÇIN ÇAĞRILDIĞI CENEVREDE TEPKİ VE KARŞILANINCA SEHİR TERK ETMEK ZORUNDA KALDI (1538)

FRANSIZ PROTESTANLARININ SIĞINDIĞI STRASBOURG'DA BIR KİLİSE KURMAK İÇİN GEREKLİ DESTEĞİ BULDU 1541'DE CENEVRE'YE GERİ DONDUĞÜNDE YENİ YÖNETİM TARAFINDAN COŞKUYLA KARŞILANDI 1559'DA KURULAN CENEVRE AKADEMİSİ...

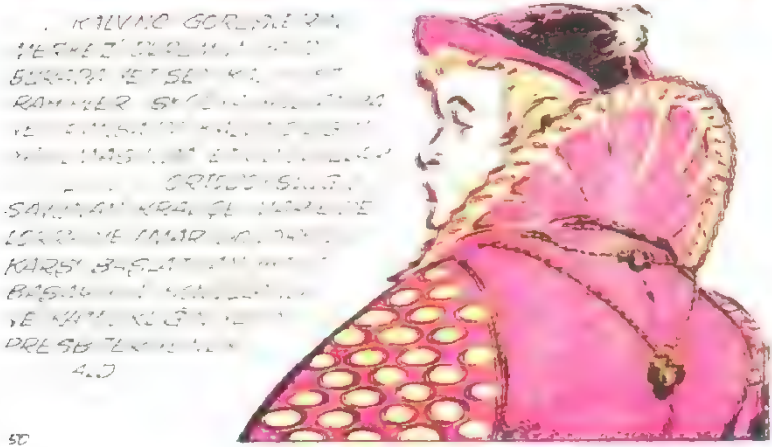

FRANSA'DA SOYLULARLA BURJUVALARI'N BİR BÖLÜMÜNÜN KALVINCİLİĞİ BENİMSEMESİ, KANLI SAVAŞLARA YOL AÇTI. İNGİLİZ KİLİSESİNİN ROMA'DAN AYRILMASININ ASIL NEDENİ İSE, KRAL VIII. HENRY'NİN, SARLKEN'İN AKRABASI OLAN EŞİ CATHERINE D'ARAGON (KATRİN DARAGON)'DAN BOŞANMAK VE SEVGİLİSİ ANNE BOLEYN (EN BOLEYN) İLE EVLENMEK İSTEMESİ..

...VE BUNA PAPA VII. CLEMENS (KLEMENS)'İN KARŞI ÇIKMASI'DI. BOŞANMA OLAYININ GERÇEKLEŞMESİNE RAĞMEN SARLKEN'İN TARAFINI TUTAN PAPA İLE KRALIN ARALARI AÇILDI VE İNGİLİZ KİLİSESİ ROMA'DAN AYRILMIŞ OLDU

TALYA'DA PROTESTANLIKLA MÜ
CADELEDE BÜYÜK ETKİLİ OLAN KİŞİ
DAHA SONRA PAPA SEÇİLECEK

1540 TA PAPA III. PAULUS'UN İZNİYLE CİZVİT TARİKATINI KURDU VE GENEL BAŞKANLIĞA ATANDI ÖLÜNCEYE KADAR PAPA YA BAĞLILIK YEMİNİ ETMİŞ OLAN TARİKAT UYELERİ ARASINDA İFFET, İTAAT VE İRADE ONDE GELİRDİ. UYELER ROMA DA İKAMET EDEN YÜKSEK RÜTBELİ BİR GÖREVLİYE TABİDİLER BUNLARIN BAŞLICA GÖREVLERİ DUNYAYI DOLAŞARAK HİRİSTİYANLIĞI YAYMAKTI

BU AMAÇLA HİNDİSTAN'A, ÇİN'E, JAPONYA-YA VE AMERİKA'YA UZANARAK BURALARDA KOLONİLER KURDULAR VE HİRİSTİYANLIĞIN POLONYA, ROMANYA VE İNGİLTERE DE YAYILMASINDA ETKİLİ OLDULAR.

PROTESTANLIĞIN YAYILMASINI ÖNLEMEK AMACIYLA BAŞVURULAN BAŞKA BİR YOL DA, ENGİZİSYONDU. KARDİNAL CARAFA TARAFINDAN YENİDEN TEŞKİLÂTLANAN VE ALTI KARDİNALDEN OLUŞAN ENGİZİSYON MAHKEMESİ, KOPERNİK'İN GÖRÜŞLERİNİ SAVUNAN GALİLEO GALİLEİ'Yİ ÖLÜME MAHKÛM ETTİ.

ROMA KİLİSESİNDE UZUN SÜREDEN BERİ GEREKLİ OLAN REFORM, 1546-1563 YILLARI ARASINDA TRENTO'DA TOPLANAN KİLİSELERARASI KONSİLDE GERÇEKLEŞTİRİLDİ. İNCİL'İN AZİZ JEROME (JEROM) TARAFINDAN YAPILAN ÇEVİRİSİ ÖRNEK ALINARAK KİLİSE BABALARININ ELYAZMALARI TAKDİSLER, HZ İSA'NIN KANINI VE [illegible] TEMSİL EDEN KUTSAL EKMEKLE ŞARAP, AZİZLERİN VE [illegible] VERYEM'İN KUTSALLIĞI ONAYLANDI.

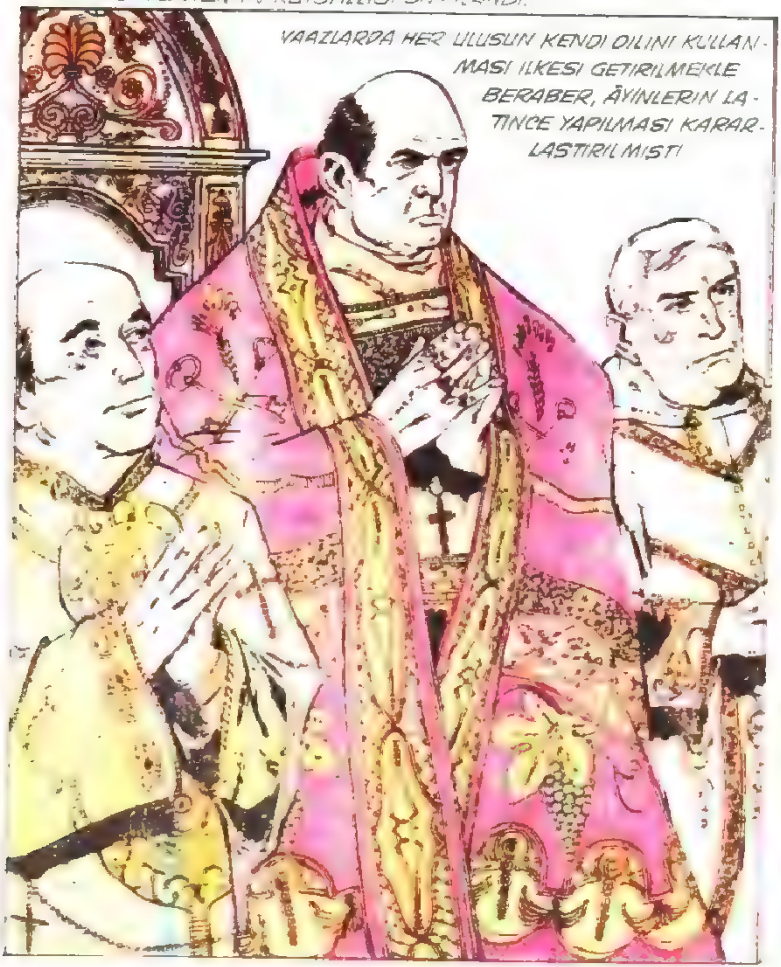

1546'DA ÖLEN MARTIN LUTHER'DEN SONRA, 1556'DA İGNACIO DE LOYOLA, 1564'TE DE CALVIN ÖLDÜ. GEÇİRDİĞİ BÜTÜN SARSINTILARA RAĞMEN HIRİSTİYANLIK AVRUPA'DA KATOLİKLİK VE PROTESTANLIK ADI ALTINDA İKİ AYRI MEZHEP HALİNDE YAYILMAYA DEVAM ETTİ

DÖNEMİN KRONOLOJİK GELİŞİMİ

1250
Kutsal Roma-Germen İmparatorluğu II. Friedrich'in ölümünden sonra zayıf düştü. Kuzey İtalya şehirleri yarı özerk bir idareye kavuşurken, Sicilya Birleşik Krallığı Anjou hanedanı tarafından yönetilmeye başlandı. Kısa bir süre sonra Aragon hanedanı Sicilya'yı ele geçirdi.

1265
Rönesans'ın müjdecisi olan ve "İlahi Komedi" adlı eseriyle Floransa lehçesini edebiyat dili haline getiren Dante Alighieri (ölm. 1321) doğdu. Bir yıl sonra resim alanındaki bir dizi yeniliğin yaratıcısı durumundaki Giotto dünyaya geldi.

1304
Usta şair ve âlım Petrarca (ölm. 1374) doğdu.

1313
Floransa nesrinin bu tarihte doğan büyük ustası Boccaccio (ölm. 1375), "Dekameron" adlı eseriyle ortaçağ geleneğini bütünüyle ortadan kaldırıyordu.

1377
Romen sanatının etkisinde eserler veren olağanüstü mimar Brunelleschi (ölm. 1446) dünyaya geldi. Ertesi yıl Floransa katedralinin vaftizhanesinin kapısındaki alçak kabartmalarıyla tanınan heykeltıraş Ghiberti (ölm. 1455) doğdu.

1386
XIV. yüzyılın usta heykeltıraşlarından, "Gattamelata" adlı anıtın yaratıcısı Donatello doğdu. Bir yıl sonra mistik melek tasvirlerinin ressamı Fra Angelico (ölm. 1455) dunyaya geldi.

1401
Özellikle Floransa'daki Del Carmine Kilisesi fresklerıyle tanınan Masaccio (olm. 1429) doğdu.

1404
Evrenselliğin sembolü, yazar, mimar, ressam, heykeltıraş, filozof ve ahlakçı Leon Battista Alberti (ölm. 1472) doğdu.

1436
Katolik Krallar'ın danışmanı, hümanizmin İspanya'dakı öncüsu ve Alcala de Henares Üniversitesi'nin kurucusu Kardinal Jimenez de Cisneros (ölm. 1517) doğdu.

1450
Papa V. Nicolaus tarafından Vatikan Kütüphanesi'nin temeli atıldı.

1453
İstanbul'u fetheden II. Mehmed, Bizans İmparatorluğu'nun saltanatına son verdi. Batıya, özellikle İtalya'ya sığınmış olan Bizanslı bilgin ve âlimler, Yunan klasik kültürünün Avrupa'ya yayılmasını sağladılar. Fransa ile İngiltere arasındaki Yüz Yıl Savaşları sona erdi. İngiltere'de başlayan iç karışıklıklar, İki Gül Savaşı ile sonuçlandı (1455-1485).

1456
Gutenberg, icadı olan matbaada ilk kez Kitab-ı Mukaddes'i bastı ve onun bu icadı kısa zamanda bütün Avrupa'ya yayıldı

1469 YILINA DOĞRU
Hümanizmin en önemli kişilerinden biri olan Desiderius Erasmus (ölm. 1536) Rotterdam'da dünyaya geldi. 1469'da ise ünlü tarihçi ve "Prens" gibi siyasi denemelerin yazarı Niccolo Machiavelli doğdu.

1471
Alman hümanizminin en büyük temsilcilerinden biri olan Albrecht Dürer (ölm. 1528) doğdu.

1473
Araştırma ve incelemeleriyle modern güneş sistemi teorisinin bilimsel temellerini atan Kopernik (ölm. 1543) dünyaya geldi.

1474
"Öfkeli Orlando" adlı manzum eserin yazarı ve Rönesans'ın tanınmış şairi Ariosto (ölm. 1533) doğdu.

1475
Bu tarihte doğmuş olan heykeltıraş, ressam ve mimar Michelangelo (ölm. 1564) kendisine dünya çapında ün kazandıran sayısız esere imzasını attı: Capella Sistina kemerinin freskleri, San Pietro Bazilikası'nın kubbesi, Musa ve Davud heykelleri vb.

1483
Martin Luther, dıplomat ve tarıhçi Guicciardini (ölm. 1540) ve Raffaello Sanzio (öm. 1520) bu tarihte dünyaya geldi.

1490
Renk konusuna getirdiği yenıliklerle tanınan Venedikli resam Tiziano (ölm. 1576) doğdu.

1491
İgnacio de Loyola doğdu

1492
Granada, Katolik Krallar tarafından işgal edildi. Sürekli batıya doğru yol alan Kristof Kolomb Amerıka kıtasına ulaşarak Karayip Adaları'nda karaya çıktı ve burayı Kastılya Krallığı'nın sömürgesi haline getirdi.

1494 YILINA DOĞRU
Fransız edebıyatının tanınmış ısimlerinden "Gargantua ve Pantagruel"in yazarı, François Rabelais (ölm. 1553) doğdu.

1498
Hınt Okyanusu'nu aşan Portekizli gemıcı Vasco de Gama, Hindistan'a ayak bastı.

1501-1508
1501'de Erfurt Üniversitesi'ne kaydolan Martin Luther, 1505'te mezun oldu ve öğretmenliğe başladı. Daha sonra Erfurt'ta bir manastıra gırerek Augustinus'çular arasına katıldı. 1508'de ders vermek üzere Wittenberg Üniversıtesı'ne davet edildı.

1509
Jean Calvin Noyon (Fransa)'da hayata gözlerini açtı. Aynı yıl İngiltere tahtına VIII. Henry geçti.

1510
İlahiyatta olgunluk rütbesini kazanan Luther, manastırı ile ilgili işler için Roma'ya gönderildi.

1512
Daha önce Wittenberg'de Augustinler tarikatının başkanı olarak tayin edilen Luther, ilahiyat konusunda lisans ve doktora yaptı.

1513
Rönesans'ın en büyük "mesen"lerinden biri olan X. Leo, papa seçildi.

1515-1516
Fransa tahtına bu tarihte I. François geçti. Ertesi yıl Katolik Krallar'ın mirasına konan I. Carlos (Şarlken) İspanya kralı ilan edildi. Martin Luther tarafından kilise hakkındaki görüşlerini yansıtan "95 tez" kaleme alındı.

1517
Johannes Tetzel tarafından Almanya'da endüljans konusunda vaazlar verilmeye başlanması üzerine harekete geçen Martin Luther, hazırladığı tezleri Wittenberg'de kamuoyuna sundu ve Protestan Reform'unu başlattı.

1518
Özellikle tarihi tablolarıyla tanınan Venedikli ressam Tintoretto (ölm. 1594) dünyaya geldi.

1519
Martin Luther Katolik ilahiyatçı Johann Eck ile tartışmaya girerek yeni bir doktrin ortaya attı. I. Carlos, Şarlken adıyla Roma-Germen imparatoru ilan edildi. İspanya'dan yola çıkan Macellan'dan sonra Hernan Cortez de Meksika kıyılarına kadar uzanan bir yolculuk yaptı. 1452 doğumlu Leonardo da Vinci öldü.

1520
Papa tarafından sapkınlıkla suçlanan Martin Luther, sözlerini geri almaya zorlandı. Ancak Papa'nın yolladığı mesajı yakması üzerine aforoz edildi.

1521-1525
Kilise ile ilgili sorunları çözümlemek amacıyla Şarlken tarafından Worms'da toplanan imparatorluk diyetinde söz alan Martin Luther, doktrinini savunmaya devam etti ve ölüme mahkûm oldu. Saksonyalı Friedrich'in yardımıyla kaçarak Wartburg şatosuna sığındı ve burada Kitab-ı Mukaddes'i Almanca'ya çevirdi. 1522'de Wittenberg'e döndü ve kilisesini kurma çalışmalarına başladı. Orta ve Güney Almanya'da patlak veren köylü isyanlarına karşı prenslerin yanında yer aldı. Koruyucusu Saksonyalı Friedrich'in ölümü üzerine onun yerini alan Saksonya seçici dükü Kararlı Jean (Jan) devrinde Luther'in kurmuş olduğu kilise büyük gelişme gösterdi ve köylülerin başlattıkları isyan sert bir şekilde bastırıldı.

1528
Paris'te dilbilgisi, mantık ve felsefe okuyan Calvin, Orléans'a giderek hukuk eğitimi gördü. Burada Reform yanlılarıyla tanışma fırsatı elde etti.

1529
İmparator Luther'i 1526'da, görüşlerinin propaganda aracı yapılmaması şartıyla serbest bırakmıştı. 1529'da bu kararından dönmesi üzerine Reform yanlıları bu durumu protesto ettiler ve bağlı oldukları kiliselere "Protestan" adı verildi.

1534
III. Paulus papa seçildi. Roma kilisesinden ayrılan Calvin, Protestanlara uygulanan işkencelerin artması üzerine Fransa'yı terk ederek Basel'e sığındı ve burada Reform yanlısı ilahiyatçı Zwingli'nin öğretisini tanıma fırsatını elde etti.

1536
"Hıristiyan Dini Öğretimi" adlı eserini yayınladıktan sonra ilahiyat konusunda ders vermek üzere Cenevre'ye davet edildi. Aynı yıl Desiderius Erasmus öldü.

1540
İgnacio de Loyola tarafından kurulan cizvit tarikatı, Papa III. Paulus tarafından onaylandı. Papa iki yıl sonra Kardinal Carafa tarafından teşkilatlandırılmış olan engizisyon mahkemesinin yeniden çalışmalara başlamasına izin verdi.

1555
Augsbourg'da imzalanan anlaşma ile Almanya'daki Katolikler ve Protestanlar arasındaki savaşa bir son verildi. Aynı yıl Kardinal Carafa, IV. Paulus adıyla papa ilan edildi.

1558
Şarlken öldü. İngiltere'de Mary Tudor'un yerine Elizabeth geçti ve Anglikan mezhebini yeniden canlandırdı.

1559
John Knox tarafından İskoçya'da verilen vaaz, yeni bir isyana yol açtı ve iktidarı ele geçiren Kalvinciler, Presbiteriyenler adını aldılar.

1563
Canterbury'de toplanan bir konsil, Anglikan mezhebinin temel dogmalarını ve İngiliz kilisesinin teşkilatını belirledi. Bu arada bir yıl önce Fransa'da, Katoliklerle Protestanlar arasından hemen hemen yüzyılın sonuna kadar sürecek olan iç savaş başlamış bulunuyordu.

1564
Calvin 27 Mayıs günü uzun bir hastalık sürecinin sonunda Cenevre'de hayata gözlerini yumdu.

RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

GELECEK SAYI:

İSPANYA I.

Şarlken ve II. Philippe dönemi

BAYİNİZDEN ŞİMDİDEN AYIRTINIZ